

Kampen mot likegyldighet

Taler

Jonas Gahr Støre

Dato

8 mai 2024

Sted

Akershus festning

Omstendigheter

Statsministerens tale på Frigjørings- og veterandagen

- 1 Deres kongelige høyhet, stortingspresident, veteraner, kjære alle sammen.

Vi markerer denne dagen, 8. mai, av to viktige grunner.

- 5 Vi minnes frigjøringen av Norge i mai 1945.

Og vi minnes og hedrer de titusener av norske veteraner som har stått i internasjonal tjeneste. - Godt over 110.000, i 120 forskjellige internasjonale operasjoner, fra slutten av 1940-tallet og like til i dag.

10

Noen av dere er her på Festningsplassen. Et varmt velkommen til dere - og en stor takk!

For meg er begrepet veteran en hedersbetegnelse. Et uttrykk for viljen til å bidra, gjøre en innsats.

15

Dere har stått i oppdrag for fred, frihet og fedreland - ikke bare eget, men også andres.

20

I vissheten om at vår sikkerhet er avhengig av andres sikkerhet.

I vissheten om at vårt lands trygghet bestemmes av hva som skjer utenfor våre grenser, i tillegg til at vi her i Norge er beredt.

25

Og i vissheten om at fred er så mangt - og mye mer enn fravær av krig. Fred er en forutsetning for frihet, for demokratiske, stabile styresett og respekt for

menneskerettigheter.

30

Kjære alle sammen,

35

En markeringsdag som denne er medisin mot å glemme, mot å overse og undervurdere, og mot det å bli likegyldige.

Kampen mot likegyldighet er mitt viktigste budskap i dag, i vår tid.

40

Kampen mot at strømmen av nyhetsbilder tretter oss ut, at vi blir herdet, at vi slutter å bry oss, at avmakten overtar for engasjementet, at vi blir oss selv nærmest. Og likegyldige.

Det må ikke skje.

45

Vi må ikke la Russlands brutale angrepskrig mot Ukraina bli en slags mental normaltilstand; dette er en unntakstilstand og vi skal bekjempe den.

50

Vi må ikke tenke at i Midtøsten der har det alltid vært krig, så det kan vi ikke gjøre noe med.

Vi må ikke tenke at krig kan aldri komme hit til Norge igjen.

Vi må heller tenke at alt dette kan vi være med på å forhindre.

55

Vår styrke er solidariteten med andre land. For Norges sikkerhet er fullt og helt avhengig av en solid, moderne og tilpasningsdyktig forsvarsallianse - i tillegg til vårt eget forsvar.

60

Og i år er NATO 75 år.

Trenger ett medlemsland hjelp, så får landet hjelp, fra 31 andre land. Og dere, bedre livsforsikring for en moderne stat finnes neppe. Vi er ikke alene.

65

Og merk: NATO truer ingen. Og Norge truer ingen.

Kjære alle sammen,

70

Nå er det snart 80 år siden 1945. Og fortsatt lages det filmer, TV-serier og bøker i et stort antall om krigsårene.

75

Minnene sitter så dypt, fortellingene er så mange, en generasjon ble preget for livet - og dermed også generasjonene som kom etter.

Det er vår oppgave å ta godt vare på den historien, og aldri stille oss likegyldige til den.

80

Det skjer på dager som denne, Frigjørings- og veterandagen.

Bevisstgjøringen.

85

Og da kan vi gjøre et tankeeksperiment og forestille oss hvordan Russlands krig i Ukraina vil sette seg i folks minne der nå, eller hos de titusener av ukrainere som er hos oss i Norge, i alle norske kommuner - for en hel generasjon, og ikke bare én, men mange som ligger foran - i tillegg til dype, fysiske og psykiske sår og ødelagte hjem, samfunn og håp.

90

Som ved andre voldelige konflikter verden har vært vitne til de siste tiårene, som setter spor. Midtøsten, Rwanda, Sudan, Somalia, Afghanistan, og så videre.

Og på vårt eget kontinent:

95

Det er nå godt over tretti år siden de første nordmenn dro til tjeneste på Balkan. I alt har over 11.000 deltatt, gjennom 21 forskjellige operasjoner, over hele det tidligere Jugoslavia, både under FN- og NATO-flagg. For et par år siden så kom de siste deltakerne hjem.

100

Og i Litauen har norske kvinner og menn tjenestegjort i NATOs forsterkede militære nærvær siden 2017, som en del av alliansens østlige flanke. I dag er om lag 250 fra Norge med i denne operasjonen. Jeg har besøkt dem, og vi kan være stolte av dem her hjemme i Norge.

Motivasjonen og innstillingen deres imponerer meg alltid i møte med dem.

110 Kjære alle,

Jeg nevnte historier, bøker og filmer. Mange har sett de to store norske filmproduksjonene «Krigsseileren» og «Konvoi».

115 Det store Nasjonalmonumentet rett ved siden av oss her, bronseskulpturen, viser en kvinne og en mann foran en hvelvet båt i brottsjø - «Båten og brottet» het skissen - og monumentet ble avduket 8. mai 1970.

Ja, en båt. Og derfor kan vi også minnes dette:

120

Over 30.000 nordmenn seilte i den norske handelsflåten, på alle verdens hav, under Den andre verdenskrig. Og de var under arbeidspunkt. Nærmere 4.000 av dem kom aldri hjem.

125 Vi kan i dag med rette hevde at våre sivile sjøfolk sto for Norges viktigste bidrag til de alliertes seier. De livsfarlige - og livsviktige - konvoiene til Murmansk brakte utstyr til sovjetiske styrker.

130 At det skulle ta flere tiår før sjøfolkenes innsats ble akseptert og anerkjent, er trist og et lite stolt kapittel i vår historie.

Vi må lære av den historien. Og den bør vaksinere oss mot likegyldighet for framtiden.

135

Kjære alle,

140 Den 8. mai 1945 samlet det norske folk seg rundt de radioapparatene som noen få hadde klart å gjemme bort. Da kong Haakon talte fra London den dagen, sa han følgende:

«La oss holde fast ved det samhold som har ført oss frem til seier. Og la oss, i

145 denne stund, minnes dem som ofret livet i kampen for Norge».

Kongen så at det var og er samhold som fører til seier. Det er samhold som skaper trygghet.

150 Og det er samhold og fellesskap som gjør at det å tjenestegjøre for fred og forsvar i Norge og i utlandet er meningsfullt og verdifullt - og helt nødvendig.

Det er samholdet i NATO som trygger Norge.

155 Det er også samholdet på tvers av politiske skillelinjer som gjør at vi i Norge kan realisere Nansen-programmet, med langvarig militær og sivil støtte til Ukraina. - Og også til Moldova, et lite land, blant de fattigste i Europa, hvor vi hadde æren av å ha landets president på besøk hos oss de siste dagene.

160 Det er også samhold vi trenger når vi nå foretar et historisk løft for det norske Forsvaret.

Alle norske forsvarsgrener skal styrkes betraktelig i årene som kommer, gjennom den nye langtidsplanen. Det betyr at vi prioriterer Forsvaret, og når noe blir
165 viktig, vel - da må noen andre ting bli noe mindre viktig. Og det at vi klarer å stå sammen om det - samholdet - det er så avgjørende for å lykkes.

For vi står i en tid med mer uro og alvor rundt oss. - En forverret sikkerhetspolitisk situasjon.

170

Dette er en realitet vi ikke slipper unna i dag.

175 La meg så si noen ord til våre internasjonale gjester.

Ladies and gentlemen,

180

It is a great pleasure - on the Liberation Day and the Veterans' Day - to honour all Norwegians who have served abroad.

185 You have taken part in 120 missions since 1947. You have been driven by a deep
sense of duty and a desire to make a difference - in Norway's efforts to promote
peace, democracy and stability in the conflict areas where you were sent.

And you have also brought valuable experience back home with you to your
190 military or civilian workplaces.

On behalf of the Norwegian nation - a heartfelt thank you!

195

Kjære alle veteraner,

En dypfølt takk til dere alle på vegne av nasjonen, oss alle!

200 Ta vare på erfaringene, kunnskapen og holdningen. Og så har vi alle et ansvar
for å bidra til fellesskapets kamp mot likegyldigheten.

Dere fortjener all vår respekt og all vår støtte.

205 Hjertelig tusen takk!

210

Kilde

<div>regjeringen.no</div>

Emner

8. mai, Andre verdenskrig, Frigjøring, Minnetale, NATO, Veteran

215

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/kampen-mot-likegyldighet>

220